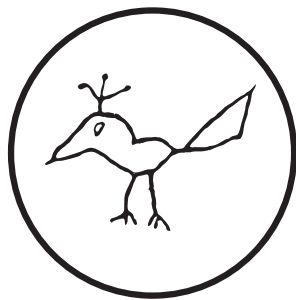

ABC

CAHIER

TUINEN & LANDSCHAPPEN

NOTES

TUINEN & LANDSCHAPPEN

• Architectuur is overal rondom ons: ons huis, onze tuin, onze straat, onze school, onze klas,... Het huiselijk decor waarin iemand woont, vertelt iets over de bewoner. Wanneer kinderen hun droomhuis bouwen, dan vertellen ze over hun verlangens en toekomstdromen. In die zin is architectuur ook en vooral een vorm van communicatie, een dimensie in ons dagdagelijks leven. Voor de persoonlijke, sociale en culturele ontwikkeling van kinderen is het belangrijk om ook een 'architecturale' taal te leren ontwikkelen, zonder dat het al te gespecialiseerd hoeft te zijn. Het onderwijs kan bij dergelijke sensibilisering een stimulerende rol spelen. Daarom ontwikkelde ABC (ART BASICS for CHILDREN) een aantal werkinstrumenten voor architectuureducatie. Ze werden meerdere keren uitgetoetst in het basisonderwijs (kleuter- en lagere scholen). Ook normaalschoolstudenten participeerden in sterke mate aan dit (pilot)project.

• Twee types van 'module-boxen' kwamen op die manier tot stand: de **basisbox** (rond de acht basiselementen die een ruimte kunnen bepalen) en de **themabox** (de huidige deelt thema's van de themabox zijn droomhuizen, interieurs, stenen, tuinen/landschappen, spiralen en stadsontwikkeling). De boxen zijn voorzien van specifieke en geselecteerde materialen/boeken, bijhorende info-cahiers, en beelden-mappen. Om beter met de boxen te kunnen werken heeft ABC ook aangepast meubilair ontworpen. Het ombouwen van de klas werkt rustgevend en bevordert het leerproces. Kinderen en leerkrachten voelen en ontdekken het belang en de impact van architectuur ook op een fysiek niveau. (Meer info over de boxen en het meubilair vindt u in onze info-flyer of op de website: www.abc-web.be) ABC hoopt de drempel voor architectuur -educatie op deze manier te verlagen, opdat je -ongeacht de leeftijd- vooral kan leren vragen stellen over en visie ontwikkelen op de impact en reikwijdte van architectuur en vormgeving.

• Bij elk deelt thema (van de themabox) en bij de basisbox zit een informatief **cahier**. Dit cahier hoort bij het thema 'TUINEN & LANDSCHAPPEN'. Voornaamste bedoeling: wat meer uitleg bij de aangeboden materialen en heel wat tips/suggesties om met die materialen in klasverband aan de slag te gaan. Maar voel u vooral vrij om uw eigen keuzes te maken. Ook de cahiers kunt u raadplegen op onze website. U vindt er tevens een 'forum' waar u al uw reacties kwijt kan betreffende de boxen, en ons kan laten weten hoe u zelf aan de slag bent gegaan. De cahiers (en de boxen) zijn een permanent work-in-progress...

Veel plezier!

LANDSCHAPSARCHITECTUUR/TUINEN

1. EEN FILOSOFISCHE BENADERING.

Tuin, jardin, Garten, garden...

Enkel een omheind stuk grond waar bloemen gekweekt of groenten geteeld worden?

Het verlangen van mensen naar een stukje paradijs, een stukje Eden?

Ontwerpen en aanleggen van tuinen:

Tuinarchitectuur.

Elke tuin is een ingreep in de natuur, een klein landschap dat de droom van de ontwerper verbergt of exposeert.

Wat betekent de tuin voor jou?

Kleuren, geuren, geluiden...

Een plaats om te spelen.

Een plaats om tot rust te komen.

2. DE MATERIALEN.

Een aantal afbeelding-kaarten van tuinen, foto's en schilderijen: realisaties van landschapsarchitecten, kunstbeschermers en kunstenaars. In de "lijst" tuinen vind je de naam van de tuin, ontwerper of schilder, tijd en plaats.

Materialen om zelf aan het werk te gaan als landschapsarchitect:

Een zandtablet, een aantal stenen, gedroogde materialen, doos met miniatuurmaterialen (mensen, dieren, bomen, huizen,...), verschillende werktuigen om tekeningen en structuren te maken in het zand.

De specifieke materialen voor dit thema kunnen aangevuld en ondersteund worden met inhoud uit de mobiele bib en de beeldende werkmap.

Als je kiest voor de aangeboden activiteiten of associatie-activiteiten, lees je ze best eens door om te zien of je nog zelf bijkomend materiaal dient te verzamelen.

3. DE ACTIVITEITEN.

Het zijn mogelijke ingangen.

Via belevingen van de tuin, zintuiglijk en in representaties, ervaren we dat we door het effect van stilte en contact met de natuur meer in harmonie met onszelf kunnen leven en 'de architect van ons eigen leven' kunnen worden.

Deze zoektocht naar harmonie en evenwicht vinden we ook terug in de Japanse tuinen. Alles wat in de tuinen staat heeft een symbolische betekenis. Kennismaken met en zelf ontwerpen van een microcosmos die een grotere verbondenheid met de macrocosmos beoogt.

Wat de klasorganisatie betreft, geven we de voorkeur aan het werken met een halve klasgroep. De andere kinderen werken zelfstandig in het nevenaanbod in de werkhoeven, zoveel mogelijk in het thema. Eventueel kunnen een zorgcoördinator of ouder(s) zinvol participeren en begeleiden.

4. LEERDOMEINEN:

VAK- EN LEEFTIJD SOVERSCHRIJDEND.

Werken met de themabox is geïntegreerd werken. Meerdere ontwikkelingsdomeinen, meerdere leer-gebieden komen aan bod.

Toch heeft elke activiteit een eigen accent, zodat bij de samenstelling van een weekschema of project naar evenwicht kan gestreefd worden.

Taalontwikkeling en communicatie krijgen in elke activiteit veel aandacht.

5. ASSOCIATIES

In deze rubriek krijg je verbanden aangereikt die het thema tuinen uitdiepen, links leggen met andere thema's bv. stenen, interieurs,... , of ideeën leveren om een aangepast nevenaanbod te voorzien.

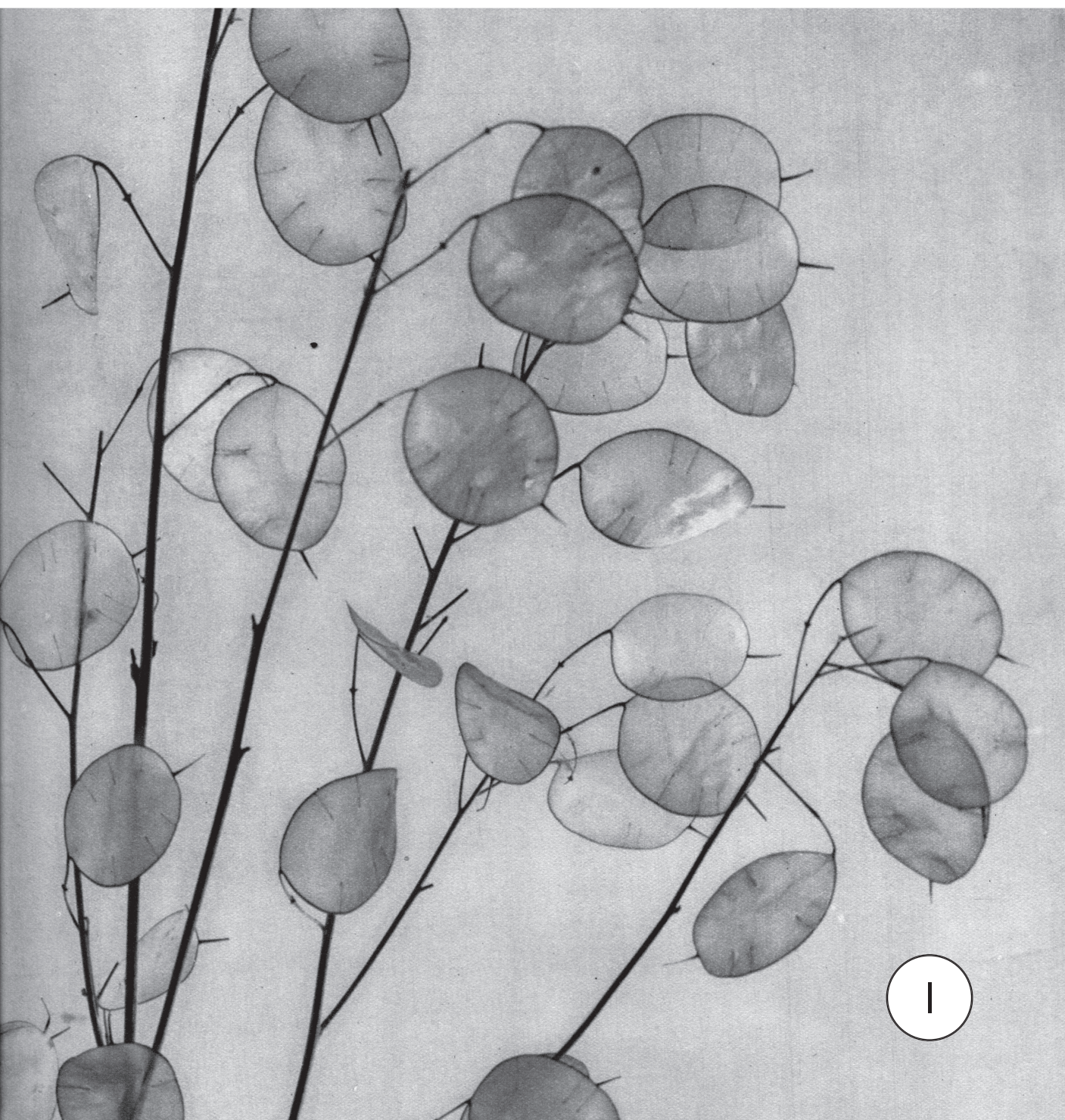
Welke vragen komen bij me op tijdens of na het werken met het thema tuinen? Hoe kan ik verder werken? Welke verbanden leggen de kinderen?

6. NOTITIES – EVALUATIE – UITWISSELING

In het cahier vind je veel ruimte om reacties van kinderen, eigen ideeën, opmerkingen, reflecties neer te schrijven.

Op die manier kan er een dialoog en uitwisseling van ideeën met ABC tot stand komen om de themaboxen verder te optimaliseren.

De cahiers krijgen een 'levend karakter' zijn geen eindpunt, maar een gezamenlijk work-in-progress.

"Onze kalkoenen hadden aan alle tomaten gegeten in de serre van de buurman.

Ik had de deur van het hok open laten staan."

Jules - 8 jaar

De kinderen staan stil bij het begrip 'tuin', bij hun emotionele beleving ervan.

Zij kunnen zich een voorstelling maken van een tuin.

Accent bij deze activiteit ligt op de cognitieve ontwikkeling waarbij inzichten betreffende fysieke kennis (natuur en techniek) aan bod komen: kennismaken, verkennen en representeren van biologische ritmen (seizoenen), het leven op aarde (dieren en planten), het biotoop tuin, de relaties tussen planten en omgeving, de relaties tussen mensen en hun omgeving.

Ook op vlak van de psychosociale ontwikkeling wordt aandacht besteed aan hoe ieder kan genieten van de tuin en hoe ieder de verbondenheid met zichzelf en met de natuur uitdrukt in zijn tuinontwerp.

Mogelijke leergebieden: wereldoriëntatie, ,wiskunde, bewegingsopvoeding, beeldopvoeding, communicatieve vaardigheden en taalontwikkeling.

DOELEN

- Kinderen ontdekken in hun omgeving de biotoop, tuin, met daarin veel voorkomende planten en dieren.
- Kinderen beleven en ervaren dat de tuin voor hen veel betekenissen heeft.
- Kinderen ontdekken dat mensen, dieren en planten enerzijds een grote verscheidenheid in kenmerken vertonen, anderzijds onderling veel overeenkomsten hebben.
- Kinderen zien in dat veel mensen de aanwezigheid van planten en dieren in hun omgeving waarderen.
- Kinderen maken een bewuste keuze voor het behoud van het leven in hun directe omgeving.
- Kinderen gaan op hun niveau zorgzaam om met hun milieu.

VERLOOP VAN DE ACTIVITEIT

1. RELAXATIE

De kinderen zoeken een plaats in de ruimte waar ze rustig kunnen liggen.

De kinderen liggen rustig en sluiten hun ogen.

Je laat hen rustige muziek horen.

Je stelt de kinderen een aantal vragen en ze beelden zich de antwoorden in.

Je bent in een huis of een ruimte. Bedenk een plaats voor je huis (in een dorp, in de bergen, aan zee, in de stad...). In het huis is er een raam, een groot raam of een klein venster.

Je gaat nu naar het raam en je kijkt door het raam naar buiten.

Wat zie je?

Welke kleuren zie je?

Zie je nog andere huizen of gebouwen?

Hoe ziet het landschap eruit?

Is er water in de buurt?

Zie je dieren? Welke?

Open het raam, wat hoor je? Wat voel je?

De kinderen openen hun ogen en verwoorden wat ze zich verbeeld hebben.

2. VERTEL-, KIJK-, LUISTER-, VRAAGRONDE

• De kinderen vertellen over tuinen: over hun eigen ervaringen, wat ze doen in de tuin, wat ze prettig vinden in de tuin, wat ze weten over tuinen, waarom ze zelf een tuin willen of niet...

Is er een schooltuin? Hoe zou de schooltuin er moeten uitzien?

• Elk kind mag een of meerdere afbeeldingen uit de verzameling tuinkaarten kiezen.

Wat spreekt je aan in de tuin? Wat vind je mooi?

Waarmee heeft de ontwerper allemaal rekening gehouden?

Misschien raak je niet uitgekeken. Vele tuinen verzameld in één tuin. Gras- en bloemperken, bosjes, vergezichten... Een ontworpen landschap.

Wat zou je voor je eigen tuinontwerp belangrijk vinden? (geuren, kleuren/vorm, geluid, smaken, de aarde voelen en bewerken...)

Elk kind tracht voor zichzelf te verwoorden wat hij/zij prettig, mooi vindt in de tuin.

• We trachten tot een omschrijving te komen van het begrip tuin/landschapsarchitectuur.

Wat is een tuin? Is een speeltuin een tuin? Wat is er nodig om te kunnen spreken over een tuin? Blijft een tuin altijd bestaan? Kan een tuin ook binnen bestaan? Kinderen en leerkrachten maken een onderscheid tussen verschillende soorten tuinen (groententuin, bloementuin, speeltuin, beeldentuin, kasteeltuin, volkstuintjes,...).

3. DOE-OPDRACHT

Kinderen maken hun eigen landschap/tuin met natuurlijke materialen en miniatuurmaterialen.

Ze werken per twee met de zandtafels of samen in de grote zandbak buiten.

Kinderen wisselen mekaar af aan de zandtabletten wanneer meerdere kinderen hiervoor kiezen.

Ze mogen een digitale of polaroid foto nemen van hun ontworpen landschap.

Kinderen mogen ook voor tekenen of schilderen kiezen. Welke schilder, welke stijl spreekt hen aan? Misschien zijn er kinderen die een plan of plattegrond van een tuin willen maken?

MOGELIJKE VERVOLG-OPDRACHTEN

• W.O.: Exploratie-tocht in de buurt, een tuin, een park, een groententuin; in de schooltuin of in afspraak met een ouder zelf iets gaan zaaien of oogsten afhankelijk van seizoen; zaai bakjes in de klas; dieren in de tuin;

• WISKUNDE: zadenwinkel,

• TAAL: tuingereedschap, zaadzakjes lezen
Beeldopvoeding: tuinontwerpjes maken; bloemenfiches maken; bloemstukje maken;
Bewegingsopvoeding: speeltuin

• KOKEN: seizoengerecht met groenten en kruiden uit de tuin; picknick
Bloemen van papier maken, origami.

TIMING

60-80min

NOTES

TUINEN & LANDSCHAPPEN

“Ik was ooit met mijn dochtertje in de Ryoanji-tuin in Kyoto.

Ze kijkt en zegt: ‘Het zijn eilandjes, hé papa! Eilandjes in de zee.’

‘Zou kunnen’, zeg ik, ‘...of bergtoppen... bergtoppen boven de wolken.’

‘Jaaah!’ zegt ze, ‘...dat we d’r dus overvliegen eigenlijk?!’

‘Ja’, zeg ik, ‘... en ik heb ook nog wel iemand gehoord die had verzonnen dat de grote steen een tijgerin was en de kleinere stenen haar welpen. Een tijgerin die met haar jongen de oceaan oversteekt.’

‘Dat is de mooiste’, zegt ze beslist en zwijgt en kijkt.”

(uit De Standaard) Josse De Pauw – 53 jaar

De kinderen komen in contact en maken kennis met de Japanse kunst en cultuur.

De kinderen maken hun eigen Zen-tuin waarbij ze zich laten inspireren door de Japanse tuinarchitectuur.

Een activiteit die leert minimaliseren, die leert zich te beperken, maar in de betekenis van doordringen tot de essentie.

Accent in deze activiteit ligt vooral op het dynamisch-affectieve.

Verwonderd zijn en bewondering tonen voor beelden. In die beeldende expressie ‘de ander’ trachten te ontdekken. Vreugde beleven aan het samen creëren van een werkstuk.

Japan wordt vaak geteisterd door aardbevingen en zware stormen. Toch zien de Japanners de natuur niet als vijand maar hebben ze er veel respect voor.

Ze gaan ervan uit dat de mens een deel is van de natuur. Een mens die de natuur aanvaardt, aanvaardt ook zichzelf. Deze zoektocht naar harmonie en evenwicht vind je ook terug in de Japanse tuinen.

Alles wat in de tuinen staat, heeft een symbolische betekenis.

Water, stenen, mos en groen, bamboe, bruggen, beelden, een paviljoen,.....

De Japanse tuin scheidt een microcosmos, van de bron in de bergen tot de monding in de zee...

DOELEN

Muzische ontwikkeling:

- Kinderen maken kennis met een aspect van de Japanse kunst, ze vormen zich een eigen mening en stellen vast dat kunstvormen verschillen van cultuur tot cultuur.

- Kinderen zien in dat verschillende mensen verschillende schoonheidscriteria hanteren.

- Eigen ervaringen en ideeën creatief uitdrukken met het aangeboden materiaal.

Wereldoriëntatie:

- Kinderen zien in dat er verschillende klimaten zijn en kunnen het verband illustreren tussen de leefgewoonten van mensen en het klimaat waarin ze leven.

VERLOOP VAN DE ACTIVITEIT

1. EXPLORATIEFASE

Aan de hand van foto’s, prenten, themamaterialen en –werktuigen en een vertelmoment laat je de kinderen kennismaken met en zich inleven in de Japanse tuinarchitectuur.

Voorstellen en bespreken van de materialen en werktuigen met de kinderen.

Materialen: gedroogde planten, stokjes, stenen en keien.

Werktuigen: houten stokjes om in het zand te tekenen, kleine gritsel, kammen, vormen om zandstructuren te maken...

Boeken, afbeeldingen van Japanse tuinen.

2. DOE-OPDRACHT: ONTWERPPLAN –TUIN – FOTO

Het creëren van een eigen Japanse tuin gebeurt best in kleine groep (max. 2x3kinderen). De andere kinderen kunnen zelfstandig spelen of werken in het nevenaanbod aan de werktafels, aangepast aan het thema 'tuinen'.

De leerkracht vraagt aan de kinderen om een steen te kiezen die aan zichzelf doet denken, een steen die past bij hen.

De kinderen krijgen de tijd om aan elkaar uit te leggen waarom ze precies deze steen gekozen hebben.

De kinderen plaatsen hun steen in de zandtafel.

De kinderen maken een keuze uit de materialen die ze gaan gebruiken.

Een Japanse tuin is sober, in harmonie en balans.

De leerkracht spoort de kinderen aan om zichzelf te beperken bij het uitkiezen van het materiaal bv. slechts drie stokjes, twee gedroogde bloemen....De werktuigen kunnen gebruikt worden om de omgeving vorm te geven bv. figuren in het zand, eilanden, golven, tekeningen,...

De kinderen maken een tekening/plattegrond van hun tuinontwerp, met uitleg over de betekenis van plaatsing van de materialen.

Op basis van hun tuinplan creëren ze nu hun eigen Zen-tuin.

3. EVALUATIE

De leerkrachten en kinderen bekijken elkaars tuinen en geven uitleg bij hun eigen tuin.

Past het ontwerp bij de gekregen opdracht?

Past je kunstwerk bij datgene wat je wenste te maken?

Hoe ben je er aan begonnen?

Wat maakt het meer of minder geslaagd?

Welk is het meest bijzondere plaatsje in je tuin?

Wanneer hun tuin klaar is, kunnen ze een polaroid- of digitale foto maken van hun tuin.

MOGELIJKE VERVOLG-ACTIVITEITEN

Verwerken van de foto's vb. zwart-wit collage maken.

Zelf een landschapscollage maken, gebruikmakend van elementen uit een kunstvorm die men Lubok noemt.

Een Lubok is oude, Russische prent soms met een tekst erbij. Het was eigenlijk een soort 'krant' die waargebeurde verhalen vertelde. Er werden tekeningen afgebeeld van gebeurtenissen uit het leven van gewone mensen. Eerst werd de tekening uitgesneden in hout. Daarna werd er een afdruk van gemaakt die men in felle kleuren beschilderde. De naam Lubok komt waarschijnlijk van 'Lub', het Russische woord voor de bast van een lindeboom.

Verschillende verhaal-afbeeldingen in de beelden-werkmap.

Je kan met het Lubok-materiaal dus niet alleen op het landschapsniveau aan het werk, maar het ook voor andere verhalen gebruiken.

Heb je een spannend verhaal te vertellen of heb je vorige week iets bijzonders meegemaakt? Dan kan je van je idee een Lubok maken.

Kies uit de verschillende werkbladen afbeeldingen van dieren, mensen, huizen en planten die je nodig hebt, copieer ze en maak er een collage mee.

Daarna kan je de Lubok beschilderen met waterverf.

TIMING

50 min

ASSOCIATIES

Wat vinden we in de tuin?

Woonplaatsen van dieren, spinnen, vogels, slakken,...

Spiralen. Spinnenweb.(cahier spiralen)

Soorten tuinen:

groententuin, bloementuin, daktuinen, ...

Een boomhut, een kamp in de tuin.

Een aantal stokken, touw, rekkers en textiel zijn voldoende om een schuilplaats te maken en een fantasiespel op gang te brengen.

Seizoenen in de tuin.

Het ritme van de natuur.

Planten en dieren doorlopen verschillende stadia in wisselwerking met hun omgeving. Ook de mens maakt een ontwikkeling door.

Beeldentuinen.

Wandeling, bezoek aan het Middelheimpark, Kröller-Müller beeldentuin.

Tuinen die tot de verbeelding spreken.

De tuin van Eden. Het paradijs.

De hangende tuinen van Babylon.

Labyrinten.

In de beelden-werkmap vind je voorbeelden en spel-tekeningen van labyrinten en doolhoven.

Wat is het verschil tussen beide?

Eén van de eerste dingen die bijna iedereen opvalt, is dat je in een labyrint niet kunt verdwalen. Dat is het grote verschil met een doolhof. Daar moet je telkens kiezen tussen twee of meer mogelijkheden en loop je vaak verkeerd, verdwaal je soms. In een labyrint echter hoeft je slechts de weg die voor je ligt te bewandelen en je weet

TUINEN & LANDSCHAPPEN

zeker dat je in het midden zult uitkomen. Maar je komt niet direct in het midden uit. Verrassend is dat je in het begin snel naar het centrum lijkt te lopen om vervolgens te merken dat de weg afbuigt en je juist alsmar verder weg van het centrum voert. Velen zien in de weg die ze door het labyrint gaan, een parallel met hun eigen levensweg. Het mooie is nu dat ieders levensweg, zo laat het labyrint zien, precies afgebakend is en uiteindelijk naar het centrum voert. Hoe eenieder de weg naar dit centrum beleeft, blijft heel individueel.

Het verhaal van Minotaurus, het monster in het 'Labyrint van Kreta', dat gedood wordt door de dappere Theseus met de hulp van Ariadne.

<http://members1.chello.nl/~dt.vantussenbroek/Lessen/pag35.htm>

Op de tekening in de beelden-werkmap kan je het verhaal ontdekken en trachten zelf het labyrint te doorlopen.

Probeer ook het tastlabyrint eens uit.

Probeer eerst de weg door het labyrint met je ogen te volgen. Je zal merken dat het niet eenvoudig is. Als je de weg met je vinger volgt, wordt het gemakkelijker.

Er zijn gaatjes in het blad geprikt om op de tast, zonder te kijken, naar het midden te raken.

Draai het blad om, doe je ogen dicht, leg je vinger op het spoor (tussen de gaatjes) en probeer de weg door het labyrint te volgen.

MATERIAAL

- 58 kaarten met afbeeldingen van tuinen
- 1 map met referentielijst van de tuinen
- 1 doos met gedroogd natuurmateriaal om Japanse tuin te creëren
- 1 doos met miniatuurfiguren
- 1 doos met materialen om figuren in het zand te maken (33 stuks)
- 1 labyrint
- 5 kaarten om te prikken en voellabyrint te maken
- 18 kleurkaarten met verschillende landschappen waarmee men een eigen omgeving kan leggen
- 1 vergrootglas
- diverse boeken

ABC vzw (ART BASICS for CHILDREN) is een jonge organisatie in Brussel die in eerste instantie mobiele studio's ontwikkelt waar kinderen en volwassenen zich in diverse kunstvormen (architectuur, visuele kunsten, dans,...) kunnen initiëren en/of verdiepen. Behalve aan de uitbouw van de studio's werkt ABC ook aan een aantal andere projecten: o.m. het organiseren van workshops in een vluchtelingenhuis, research voor en aanmaak van materiaal voor architectuur-educatie, een Kamishibai-project, een samenwerking met de Bozarstudios (PSK) rond nieuwe media...
ABC is een een initiatief van Gerhard Jäger

• ABCvzw – A. Dansaerstraat 98 1000 Brussel – tel 02 502 00 27 – fax 02 502 00 62 – mail@abc-web.be – www.abc-web.be •

Redactie: Rie Booaerts & Stef Piedfort • Eindredactie: Gerhard Jäger & Patrick Jordens • Lay out: Gerhard Jäger & Kwinten Lavigne

Dit project was mogelijk dankzij de steun van:
Commissie Architectuur en Vormgeving
(Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap/Cultuur/Afdeling Beeldende Kunst en Musea)
CANON CULTUURCEL (Ministerie van Onderwijs),
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap (Jeugd & sport)

